

УДК 377.05.74

Н. Л. Сеньовська

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, *vnlcats@gmail.com*

**НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: ДОСВІД І
ПЕРСПЕКТИВИ (НА МАТЕРІАЛІ ДІЯЛЬНОСТІ
ГРИМАЙЛІВСЬКОЇ ЗОШ І-ІІІ СТ. ІМ. І. ПУЛЮЯ ЗА І
СЕМЕСТР 2018-2019 НАВЧАЛЬНОГО РОКУ)**

Особливістю роботи сучасних українських шкіл є діяльність в умовах значного реформування. Зміни торкаються всієї системи освіти. Згідно із законодавчими актами, їхньою основою є децентралізація й організація громадського самоврядування.

«Громадське самоврядування в закладі освіти – це право учасників освітнього процесу як безпосередньо, так і через органи громадського самоврядування колективно вирішувати питання організації та забезпечення освітнього процесу в закладі освіти, захисту їхніх прав та інтересів, організації дозвілля та оздоровлення, брати участь у громадському нагляді (контролі) та в управлінні закладом освіти у межах повноважень, визначених законом та установчими документами закладу освіти» [1, с. 380]. Звісно, що повноваження стосовно визначення освітньої стратегії країни та загального напрямку освітньої реформи залишаються на рівні уряду (Міністерства освіти і науки).

В закладі освіти можуть діяти кілька варіацій органів самоврядування: працівників закладу освіти, здобувачів освіти, батьківського самоврядування, інші. Коли йдеться про школу, маємо відповідно, її колектив, учнів та їхніх батьків, які так чи інакше повинні брати участь в організації самоврядування. Тому найважливіші проблеми діяльності середнього загальноосвітнього закладу потрібно вирішувати, орієнтуючись і на вчителів, і на школярів, і на батьків.

Зміною, що найбільше торкнулася їх усіх, є створення нової української школи. Так назвали ключову реформу Міністерства

освіти і науки. Сам документ «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: концептуальні засади реформування середньої школи» пройшов громадське обговорення і ухвалений рішенням колегії МОН України 27 жовтня 2016 року [2].

Головні компоненти Концепції, на які мають орієнтуватися вчителі початкової школи, це: «1. Новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві. 2. Орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм. 3. Наскрізний процес виховання, який формує цінності. 4. Педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками» [3, с. 11].

«Нова українська школа» (НУШ) спрямовує зусилля педагогів не на запам'ятовування учнями фактів, а на розвиток компетентностей. Дітям має бути приємно навчатися і нескладно застосовувати отримані знання у житті. Вчителі повинні прислухатися до думки учнів, вчити їх критично мислити та бути відповідальними громадянами. Ще один важливий напрямок діяльності – співпраця з батьками, орієнтація на взаєморозуміння, а не вказівки.

У 2017–2018 навчальному році 100 шкіл тестували новий стандарт, з 2018-2019 навчального року усі перші класи навчаються за ним. Це стосується і Гримайлівської ЗО І-ІІІ ст. ім. І. Пулюя Гусятинського району Тернопільської області. У першому класі 15 учнів (дається взнаки зменшення кількість дітей у школах сільської місцевості). Професійний стаж вчительки – трохи більше 20 років.

Коли завершився перший семестр 2018-2019 навчального року, зі всіма, залученими до роботи нової української школи в межах смт Гримайлів, було проведено опитування (батьків воно було усним, педагоги отримали письмові анкети).

Мета – з'ясувати як сприймають нову українську школу особи, безпосередньо залучені до її функціонування, чи змінилися враження за рік роботи, чи є якісь пропозиції, уточнення, висновки.

Анкета для вчителя передбачала такі запитання:

1. Чи хотіли ви працювати у межах нової школи?
2. Чи відповідають ваші враження та висновки тому уявленню, що було до початку роботи?

3. Чи задоволені ви загалом таким форматом роботи?
4. Чи є труднощі у співпраці з батьками?
5. Що б ви змінили і чому?

З'ясувалося, що педагогу у школі Гримайлова цікаво працювати у форматі нової школи. Вчитель прагнула таких змін у фаховій діяльності. Однак, як впливає з її спілкування із вчителями Гусятинського району, багато залежить від віку та стажу вчителя. Інакше кажучи, педагоги-початківці переважно сповнені ентузіазму, а вчителі зі стажем – налаштовані скептично. Їм важко змінювати звичний спосіб викладання. Загалом наявні оптимістичні очікування, які значною мірою підтверджуються. Робота з дітьми не викликає великих труднощів, а от батьки реагують по-різному. Найчастіше запитують коли вже будуть вчити їхніх дітей і чи мають ті хоч якісь знання – адже оцінок не ставлять. Стосовно змін, конкретних побажань не було, потрібен час

Усна анкета для батьків містила меншу кількість запитань:

1. Чи відповідають ваші враження та висновки тому уявленню, що було до початку навчання?
2. Чи задоволені ваші діти? Хочуть іти до школи?
3. Чи є труднощі у співпраці з учителем?
5. Що б ви змінили і чому?

Не всі батьки хотіли брати участь в опитуванні, мотивуючи це зайнятістю. Загалом із 15 поспілкуватися вдалося з 10 (9 мамів і 1 тато). З'ясувалося, що спершу до нової школи вони поставилися з обережністю. Однак, державне забезпечення і зацікавленість дітей зробили свою справу. Учні задоволені тим, що відбувається у школі. Тому батьки теж реагують позитивно. Виникає багато питань, пов'язаних з організацією навчання та описом досягнень дітей. Втім, труднощі радше стосуються проблем міжособистісного спілкування, ніж методики.

Анкета для директора та завуча була потрібна, щоб оцінити нововведення з усіх позицій. Усе-таки керівники (менеджери освіти) реагують на інші характерні риси навчального процесу, ніж вчителі та батьки. Було запропоновано 5 запитань:

1. Чи вважали ви доцільним змінювати роботу вашого навчального закладу під формат нової школи?

2. Чи відповідають ваші враження та висновки тому уявленню, що було до початку роботи?

3. Чи бачити ви позитивні зрушення у роботі колег?

4. Чи покращилася співпраця школи з батьками?

5. Що б ви змінили і чому?

І директор, і його заступник відзначили, що реформа нової школи активізувала і роботу органів самоврядування школи, і навчально-виховний процес у початкових класах. Так, не всі педагоги сприйняли саму концепцію, колектив часто обговорював чи матимуть заплановані зміни позитивні наслідки. Думки розділилися. Втім, усі, хто безпосередньо залучений до реалізації нової школи у смт Гримайлів (і вчителька першого класу, і батьки та діти), були зацікавлені й налаштовані позитивно. За півроку роботи можна сказати, що вони не розчарувалися. Дуже великим плюсом стала фінансова підтримка держави й органів місцевого самоврядування, чого раніше саме в сільській місцевості не вистачало (зокрема, є нові меблі (парти), техніка). Співпраця з батьками поки що не вийшла (у межах усієї школи) на новий рівень, але й не погіршилася. Потрібно більше часу на роз'яснювальні роботи. Важливо також мати впевненість, що це не просто експеримент, який скоро «згорнуть» за браком фінансування чи ще якихось причин. Песимізм в очікуваннях стосується не нової школи як такої, а труднощів буття загалом.

Значні зміни в роботі навчального закладу – це завжди непросто. Ще складніше, коли реформа на загальнодержавному рівні стосується таких важливих речей, як органи самоврядування та освіта. Піврічний досвід реформи нової школи на рівні смт Гримайлів дає можливість вже зараз зробити певні висновки. Вперше за часів незалежності сільська школа підтримується коштами і держави, і місцевої влади, і спонсорів. Перепідготовка вчителів охоплює не лише методичні аспекти, а й володіння найсучаснішими технічними засобами. Батьки учнів (теж уперше) ставляться до шкільних реформ не з підозрою, вони задоволені. Директор та його заступник підсумовують: не все легко, але, якщо нічого не робити, шкільна освіта в Україні дуже відстане, і це розуміють усі.

Використана література

1. Законодавчий акт: Верховна Рада України. ЗАКОН УКРАЇНИ «Про освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380), 2018. URL: <https://zakonodavstvo.com/zakon-ukrajiny/stattya-gromadske-samovgyaduvannya-zakladi-325767.html>
2. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. 2016. URL: http://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/Anonces/2016/nova_s_hkola_proekt.pdf
3. Нова українська школа: поради для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н.М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с

УДК 371.111:17.22.1

О. В. Сорока

доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, sorokaolga175@gmail.com

ІМІДЖ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ

Необхідність формування іміджу керівника закладу освіти пов'язана з тим, що в складних соціально-економічних умовах імідж дає можливість фахівцю бути конкурентоспроможним; забезпечує взаємодію з об'єктами впливу в процесі професійної діяльності; сприяє саморозвитку й самовдосконаленню; зменшує професійні стреси. Окрім цього, образ керівника закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО) необхідно формувати з урахуванням специфіки його діяльності, при цьому варто пам'ятати, що кожен керівник є своєрідною рекламою для освітньої установи, бо саме через його образ у людей складається враження про організацію, яку він представляє.

Однією з важливих характеристик іміджу є його подвійна спрямованість, оскільки він має відповідати як можливостям носія,